

13-daagse basisreis RWANDA 2025 : Le Pays de Milles Collines

Middenklasse hotels/lodges. *Reisperiode* : Vrijwel gans het jaar door mogelijk maar ideaal van juni tot september & december t/m februari (buiten die periodes kan het best véél regenen).

Onze route : (aangeduid op de kaart met "0")

We komen aan in Kigali en bezoeken Genocide Memorial en 1 nacht verblijf in het unieke Hotel des Mille Collines.

We trekken naar Akagera national park (Big5 gebied) voor een driedaags verblijf met voornamelijk safari-activiteiten (zowel noorden als zuiden van het park).

Vervolgens keren we terug over Kigali en gaan in het NO van Rwanda op verkenning in het Volcanoes National Park, deel van de Virunga Mountains. Daar zijn we 2 nachten en bezoeken we één of meerdere families "Silverback", Mountain Gorilla's.

Nadien rijden we zuidwaarts naar het iconische Kivu meer. We maken een tussenstop in Gisenyi en rijden door naar Kibuyu waar we twee dagen "genieten".

Retour naar Kigali voor allerhande activiteiten o.a. marktbezoek en nog één nacht genieten van Hotel des Mille Collines voor we naar huis vertrekken.

RWANDA ... het land van 1.000 heuvels ...

Dag 1 : Nachtvlucht over Addis Abeba (Ethiopean) naar **KIGALI**.

Verzamelen in Brussel rond 18u. We vliegen rond 21u30 en komen aan in Addis rond 06u45. Daar kunnen we van een lekkere Ethiopische koffie genieten en vliegen door rond 8u25.

Dag 2 : Kigali verkennen

We komen aan in Kigali omstreeks 10u plaatselijke tijd. We worden naar ons hotel gebracht, het supermooie **Hotel des Milles Collines 4***, heel centraal gelegen. De check-in is mogelijk na onze lunch en we genieten van de mooie tuin. We logeren er één nacht.

Kigali, een moderne hoofdstad met bijna 1,8 miljoen inwoners...

Na de lunch maken we een verkenningstochtje doorheen de hoofdstad.

Staat uiteraard op het programma : een geleid bezoek aan het **Kigali Genocide Memorial Centre**.

Méér uitleg over deze "genocide" in 1994 :

*Onderaan deze file in de rubriek **RWANDA** : Algemene gegevens & korte historiek...*

Ons **Hotel des Mille Collines 4*** is origineel een bekend luxe SABENA hotel, geopend in 1973.

Bekend geworden door de film Hotel Rwanda..

Het is een groene oase in de hoofdstad Kigali.

Dag 3 : Van Kigali naar AKAGERA National Park

Na het ontbijt worden we opgepikt rond 9u en rijden oostwaarts met als bestemming de omgeving van de zuidelijke ingang van het Akagera National Park. Daar zullen we aankomen zo rond lunchtijd – locatie : Zie rode cirkel op de kaart.

- **Oprichting:** Akagera werd opgericht in 1934 en is vernoemd naar de Akagera-rivier die door het park stroomt. Het werd opgericht onder het bestuur van de Belgen, die Rwanda in die tijd kolonialiseerden. De Belgen waren verantwoordelijk voor het vaststellen van het park om de biodiversiteit en het unieke ecosysteem van de regio te beschermen.
- **Uitdagingen:** Gedurende de jaren heeft het park te maken gehad met verschillende uitdagingen, waaronder stroperij en landgebruikconflicten. Tijdens de Rwandese genocide in 1994 liep het park grote schade op, waaronder verlies van dieren en habitat.
- **Herstel:** In de afgelopen jaren is er gewerkt aan het herstel van het park. In 2010 werd een ambitieus herstelprogramma gestart om de fauna te herstellen en het park aantrekkelijker te maken voor toeristen.

Eigenschappen:

- **Biodiversiteit:** Akagera is momenteel het éniige “**Big5**” natuurpark in Rwanda. Het herbergt een verscheidenheid aan flora en fauna, waaronder dus “de 5” : olifanten, leeuwen, neushoorns, luipaard en buffel maar ook heel veel soorten vogels. Het park is een belangrijk leefgebied voor zowel gewone als bedreigde diersoorten.
- **Landschap:** Het park heeft diverse landschappen, waaronder savannes, wetlands, meren en heuvelachtige gebieden. De Akagera-rivier en verschillende meren, zoals Lake Ihema, zijn belangrijke kenmerken van het park.
- **Toerisme:** Akagera is een populaire bestemming voor wildlife-safari's en trekt bezoekers van over de hele wereld. Er zijn verschillende lodges en campingplaatsen binnen en nabij het park, waardoor het toegankelijk is voor toeristen.

We logeren 3 nachten in het heel mooi gelegen AKAGERA IHEMA LODGE 3* op een heuvel met zicht op het Ihema meer net buiten het park zelf.

Zowel kamers als de bar zijn "speciaal"

Na onze lunch maken we de lokaal populaire wandeling langsheen de afsluiting van het park, de zgn. "Walk along the Parc Fence".

Deze wandeling van in totaal 7km (indien je ze volledig maakt) leidt je langsheen het park en biedt schitterende zichten op diverse biotopen.

Een plaatselijke gids neemt je mee op deze 2u durende tocht.

Dag 4 : AKAGERA National Park - het noorden van het park

Na het ontbijt nemen we ons lunchpakket mee en we gaan een volle dag met de open jeep het noordelijk deel van het park verkennen : Het heeft twee grote savanne & gras gebieden, zowel onder als naast het Lake Rwanyakizinga.

De delen met lagere graslanden met verspreide bomen, zoals acacia's zijn ideaal voor het observeren van wilde dieren zoals giraffen, zebra's en antilopen. Daar jagen ook de cheetah's.

In sommige stukken zijn er hoge grasvelden die aantrekkelijk zijn voor grazende dieren zoals buffels en impala's. Dit is ook het jachtgebied van de leeuwen (een aantal families werden met succes geïmporteerd uit Zuid-Afrika en gedijen hier uitstekend).

Langs de randen van de diverse meren vinden we moerassige gebieden & rietlanden. Deze natte gebieden zijn rijk aan biodiversiteit en bieden een belangrijk leefgebied voor verschillende vogelsoorten, waaronder pelikanen en Maraboes. Algemeen is Akagera een paradijs voor vogelliefhebbers met meer dan 500 geregistreerde vogelsoorten, variërend van grote roofvogels tot kleurrijke zangvogels.

Dag 5 : AKAGERA National Park - het zuiden van het park

Vroeg opstaan want we maken eerst een boottocht (zowat 1u) op Lake Ihema. Nijlpaarden, krokodillen maar ook olifanten zijn van de partij...

Nadien zwerven we weerom een volle dag rond met de open jeep maar nu in het zuidelijk deel van het park. Daar kunnen we al eens een gevlekte hyena tegen het lijf lopen...

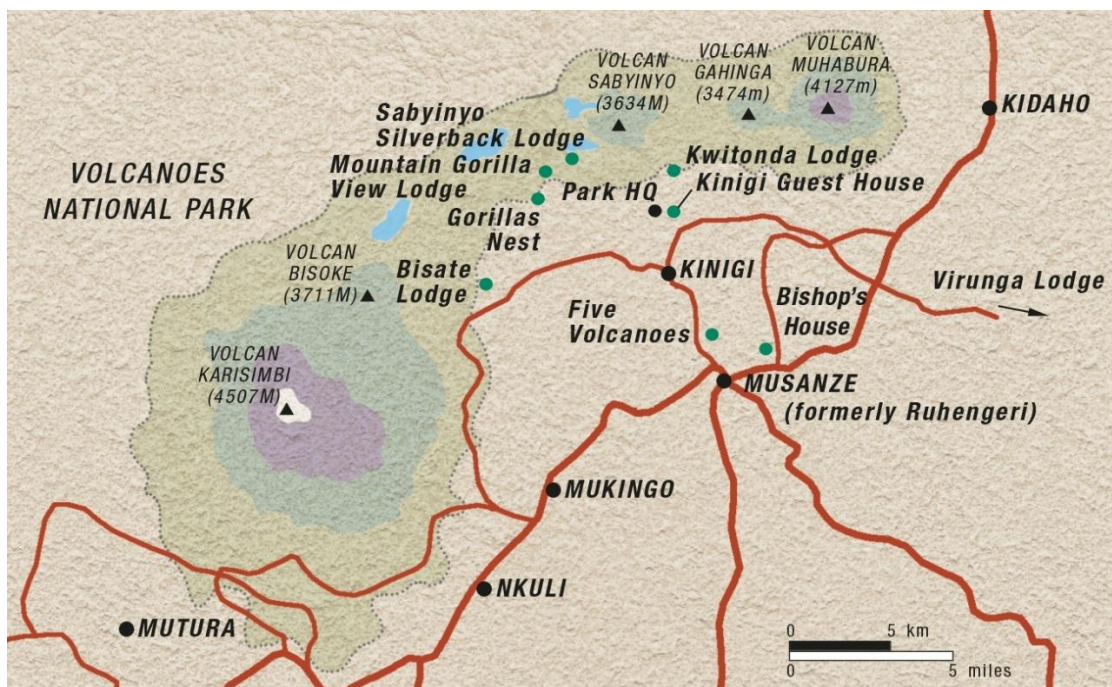
Dag 6 : Retour over Kigali en naar Musanze (Ruhengeri), aan de voet van het VIRUNGA gebergte.

Het Virungagebergte is een reeks vulkanen in Oost-Afrika in gespreid gelegen over drie landen : Rwanda, Congo-Kinshasa en Uganda. Het gebergte is een onderdeel van de Albertine Rift Mountains (Albertijns slenkgebergte). Deze laatste begrenzen de westelijke tak van de Grote Slenk. De Virunga's bevinden zich tussen het Edwardmeer in het noorden en het Kivumeer in het zuiden. De naam "Virunga" is afgeleid van het Kinyarwanda woord ibirunga dat vulkanen betekent.

Het Virunga-gebergte bestaat uit acht grote vulkanen, waarvan de meeste slapen. Enkel de Nyiragongo en de Nyamuragira (beiden in Congo) zijn actieve vulkanen. Recente uitbarstingen gebeurden in 2006, januari 2010 en november 2011. De Karisimbi is met 4507 meter de hoogste vulkaan van de bergketen. De Sabyinyo is de oudste vulkaan en vormt het drielandenpunt van Rwanda, Uganda en Congo.

Delen van het gebergte worden wettelijk beschermd door het Nationaal Park Virunga in Congo en het **Volcanoes National Park** in Rwanda.

We logeren twee nachten in het **La Locanda Guesthouse 3*** gerund door Alberto, een Italiaan die hier bleef plakken sedert 2007. Mooie kamers, mooie tuin... gezelligheid troef !

Dag 7 : Vroeg opstaan... het wordt onze hoogdag : **SILVERBACK gorilla's** gaan spotten !

Het Virunga-gebergte vormt de natuurlijke habitat voor de bedreigde **berggorilla**. De gorilla's worden bedreigd door habitatverlies, wildstroperij, ziektes en oorlog.

De **berggorilla** (*Gorilla beringei beringei*) is een ondersoort van de oostelijke gorilla die leeft in het Virungagebergte, dat zich uitspreidt over Congo, Oeganda en Rwanda.

Het is de grootste van de vier bekende gorillaondersoorten. Het vrouwtje heeft een schofthoogte van 130-150 cm, het mannetje is met 140-185 cm nog een stuk groter.

Vrouwtjes zijn ook een stuk lichter dan de mannetjes en wegen tussen de 68-114 kg. Het mannetje (**de zilverrug**) is met 160-210 kg ongeveer 100 kg zwaarder.

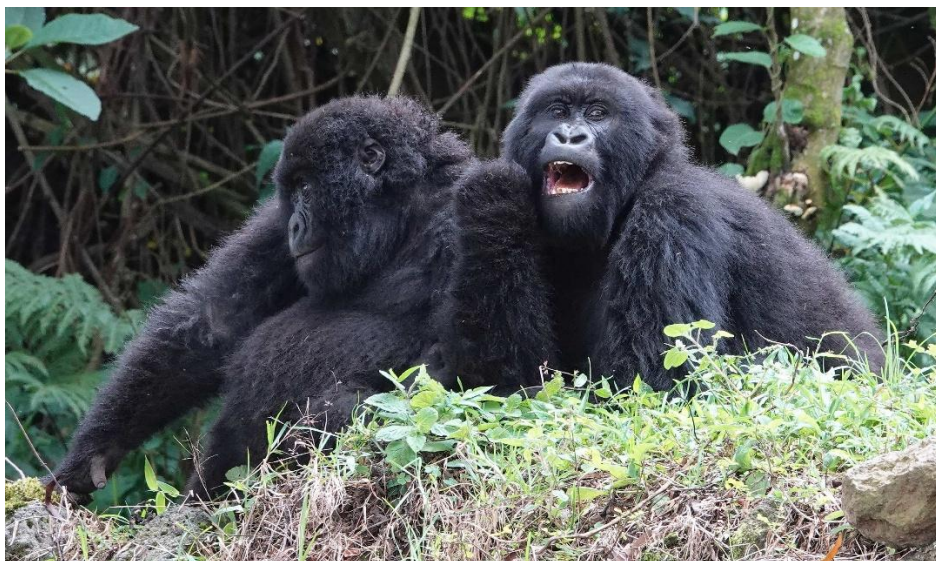
Berggorilla's zijn vegetariërs. Zij besteden ongeveer de helft van hun tijd aan het foerageren naar voedsel. Het voedsel bestaat voornamelijk uit bessen, bamboe, bladeren, boombast, het merg uit wortels en stengels en vruchten. Als de boomtakken niet stevig genoeg zijn voor een volwassen gorilla, plukken de jongere en dus lichtere groepsleden de vruchten voor de gehele troep.

We krijgen eerst een uitgebreide briefing voor we aan de trektocht beginnen...

Het eerste contact met een mannetje Silverback... dat doet iets met een mens...

De "teenagers"... speelse rakkers die de familie op stelten zetten...

Karakterkop van de Number One in de familie...

Hun natuurlijk biotoop : dichtbeboste berghellingen vol met bamboe...

In de late namiddag, na de lunch en wat rust, brengen we een geleid bezoek aan de splinternieuwe campus ('t is een mond vol) : **The Ellen DeGeneres Campus of the Dian Fossey Gorilla Fund Signals New Future for Gorilla Conservation, Education, Research, and Tourism**

We citeren het persbericht van begin juni 2022 :

MUSANZE DISTRICT & KIGALI, Rwanda, 7 juni 2022 – Het **Dian Fossey Gorilla Fund**, **The Ellen Fund** en **MASS Design Group** vierden deze week de opening van de Ellen DeGeneres Campus van het Fossey Gorilla Fund tijdens een ceremonie op de campus. De nieuwe campus met meerdere gebouwen is een investering van \$15 miljoen die de regio verankert als een natuurbehoudscentrum voor ecologisch behoud en onderwijs in Afrika. De 12 hectare grote campus modelleert de 'Purpose-Built'-methodologie van MASS, die de kapitaalinfrastructuur balanceert en evalueert naast de missie, het ontwerp en de haalbaarheid van een project. Tijdens het ontwerp en de bouw werden lokale arbeid en materialen gebruikt om de voetafdruk van de campus te minimaliseren, een meeslepend herbebost landschap te ontwikkelen en beroepsopleiding en economische terugkeer voor de lokale gemeenschap te garanderen, terwijl er tegelijkertijd een moderne faciliteit voor openbaar gebruik en onderwijs werd gecreëerd.

Ellen Lee DeGeneres (Metairie, Louisiana, 26 januari 1958) is een Amerikaanse actrice, stand-upcomédienne en van 2003 tot 2023 presentatrice van haar dagelijkse tv-praatprogramma The Ellen DeGeneres Show. Samen met haar levenspartner, Portia de Rossi, creëerden ze in 2018 The Ellen Fund, een organisatie die zich inzet om bedreigende diersoorten te redden maar ook breder werkt met de mensen daarrond.

De **Cindy Broder Conservation Gallery** is een meeslepende educatieve tentoonstelling bij de ingang van de campus. De tentoonstelling, ontworpen door het Fossey Fund en MASS, vertelt het verhaal van het onderzoek en het behoud van berggorilla's vanaf Fossey's tijd tot vandaag. Het bevat originele, nog nooit eerder vertoonde artefacten uit Fossey's bijna twintig jaar werk tussen de gorilla's en visuele effecten door middel van een meeslepende ervaring van 360 graden, evenals augmented en virtual reality-mogelijkheden om meer te leren over het succes van het behoud van berggorilla's. Genereuze bijdragen van donoren maakten deze engagementruimtes mogelijk, waaronder acteur en natuurbeschermer **Leonardo DiCaprio**, die de oprichting van het 360 graden theater en computerlab ondersteunde.

Dian Fossey (San Francisco, 16 januari 1932 – Volcanoes National Park (Rwanda), 26 december 1985) was een Amerikaanse etholoog en mammaloog die jarenlang gorillagroepen observeerde in de bergwouden van Rwanda. Haar werk is te vergelijken met dat van **Jane Goodall** met chimpansees. Bij het grote publiek werd Fossey bekend door de postume verfilming van haar boek ***Gorillas in the Mist***.

Nadat Fossey in 1966 de paleontoloog Louis Leakey had ontmoet op een congres in de Verenigde Staten, richtte ze met zijn hulp in 1967 in Rwanda het Karisoke Research Center op. In opdracht van de National Geographic Society voerde ze een langdurige observatie van gorilla's uit.

Ze was bij leven een wetenschappelijke zonderling die fanatiek bezig was met de gorilla-bescherming en allicht daardoor ook vijanden maakte. In 1985 werd ze met ingeslagen schedel gevonden in haar hut in de Rwandese provincie Ruhengeri.

Het centrum omvat een schat aan informatie en wordt door zowel scholen als toeristen druk bezocht. Het is een voorbeeld van hoe een “modern” museum er uit kan zien...

Dag 8 : We verlaten de bergen en rijden richting Gisenyi aan het **KIVU meer**.

Onderweg maken we een leuk landelijk uitstapje : Het heeft iets te zien met glooiende groene landschappen & koeien en zo...

"Ibere rya Bigogwe – Cow experience and farm visit".

We zijn welkom bij de Bagogwe tutsi's... Zo leren we hoe mensen daar écht leven...

Onze bestemming is uiteindelijk Gisenye, gelegen aan het mooie KIVU meer...

We logeren eerst één nacht in Gisenyi in het **Paradise Malahide Hotel 3***

Super ligging aan de boorden van Lake Kivu...

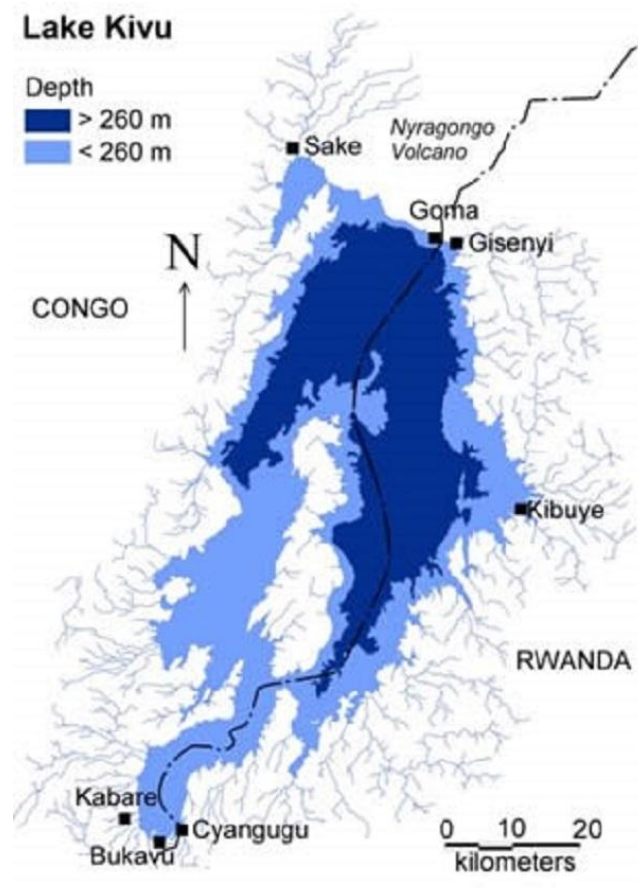

Dag 9 : Bezoek thee- & koffieplantage. In de namiddag ritje zuidelijk naar **Kibuye**.

De heuvels in de buurt van Gisenyi zijn uiterst vruchtbaar en zowel thee- als koffieplanten worden hier verbouwd. We bezoeken beiden of meer te weten te komen over de teelt, oogst en behandeling tot commerciële thee of koffiebonen.

Na de lunch in de namiddag rijden we vanuit Gisenyi zuidelijk tot Kibuye. We flirten nog steeds met de grens van de DR Congo :de grens snijdt het meer doormidden; Goma en Bukavu liggen beiden in Congo zelf.

Ons logies voor de volgende 2 nachten is de **Inn on the Lake 3***

Het uitzicht is alles natuurlijk ...

Dag 10 : Beetje vanalles, maar vooral genieten aan het KIVU meer...

We kunnen bootje varen, lokaal marktje of dorpje bezoeken of gewoon niets doen...

Maar een bezoekje naar Napoleon-eiland is altijd leuk, er vliegen en hangen leuke beestjes...

Vleermuizen bij de vleet...

Op een mini-eilandje zaten véél vogels, en dat bleken “great cormorant” te zijn, een soort aalscholver.

Fantastische vogels in de vlucht boven water terwijl ze op vis jagen...

De lokale vissers doen hun ding met speciale bootjes die ze aan elkaar koppelen om grotere netten te kunnen uitgooien. Ze komen 's morgens al zingend aan bij zonsopgang als de vangst goed geweest is...

Dag 11 : Stilaan tijd om terug te keren naar **Kigali**...

Lekker uitslapen, laatste blik op het mooie meer en dan opnieuw richting Kigali.

We lunchen in Fazenda Sengha, een populair recreatieoord en nadien maken we eventueel een wandeling op en rond Mount Kigali (zo'n 2 à 3u in totaal).

En natuurlijk staat nog een uitgebreid bezoek aan de Kimironko Market op het programma. Wie daar geen cadeautje voor het thuisfront vindt, vindt het nergens...

Het is één der grootse (overdekte) markten in Kigali en naast massa's vers fruit, groenten, kruiden... is er ook een groot aanbod van stoffen, kledij, gebruiksvoorwerpen en wat je maar wil...

En we sluiten onze voorlaatste dag Kigali af met én dinner (als het even kan in de tuin langs het zwembad) én verblijf in onze favoriet **Hotel des Mille Collines 4***

Dag 12 : Onze laatste dag, maar eerst nog een leuk iets... **Vrouwen aan de macht** !

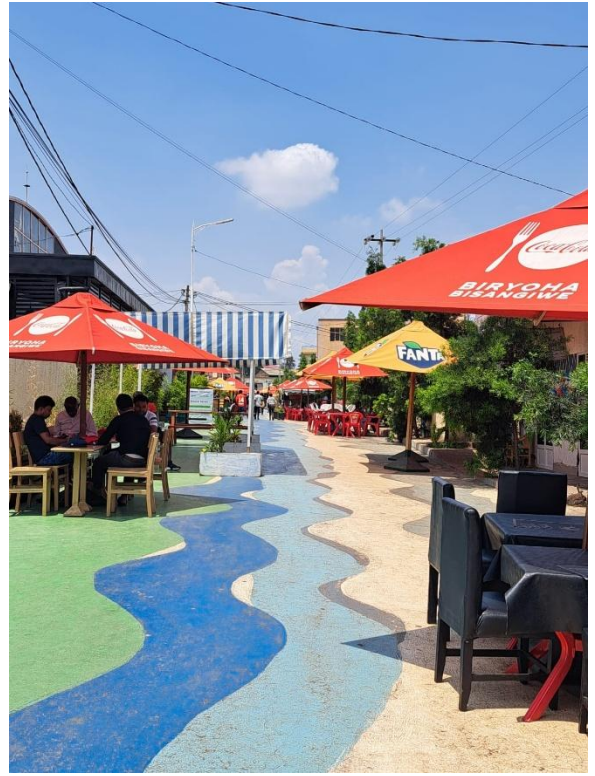
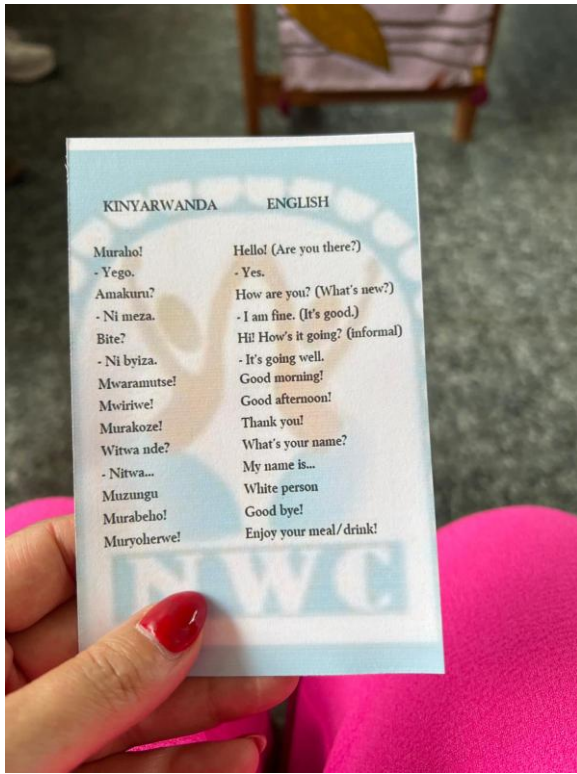
In de ochtend bezoeken we het Nyamirambo Women Centre.

Nyamirambo Women's Centre (NWC), een Rwandese NGO, werd eind 2007 opgericht door 18 Rwandese vrouwen die in Nyamirambo, Kigali woonden. Samen creëerden ze een project dat tot doel had gendergerelateerd geweld, genderongelijkheid en discriminatie aan te pakken. Tegenwoordig is de missie van NWC het bieden van onderwijs en beroepsopleiding aan vrouwen die niet over de middelen beschikken om een dergelijke opleiding zelf te betalen, zodat zij betere kansen op werk kunnen krijgen.

We gaan op wandel met hen : De tocht begint met een snelle taalles in het Kinyarwanda en een introductie tot het Centrum en zijn activiteiten. Vervolgens slingert het **door Nyamirambo, een van de oudste wijken van Kigali.**

Onze laatste lunch (in Kigali natuurlijk) is op een speciaal plekje, een uniek restaurantje...

Le Poivre Noir !

En na de lunch wordt het stilaan inpakken en wegwezen... we moeten een vlucht halen !

We worden in de luchthaven verwacht rond 15u30 want rond 17u40 hebben we een vlucht naar Addis Abeba waar dan een aansluitende vlucht wacht naar Brussel.

Dag 13 : Rond 7u30 's ochtends zijn we weer in België.

Transport :

De reis wordt volledig afgelegd in speciale open-roof jeeps. Dat zijn verlengde jeeps met 6 volwaardige zitplaatsen voor klanten (plaats naast chauffeur niet meegerekend).

Prijzen (per persoon, kamerdelend in kamer met dubbel bed of twin-bedded room) :

Reis uitgevoerd door een professioneel Engelsprekende chauffeur/gids

Bij 4 deelnemers : **6.565 €** - Supplement "single room" : **900 €**

Bij 6 deelnemers : **6.245 €** - Supplement "single room" : **900 €**

Optie 1 :

Naast de chauffeur gaat er ter plaatse ook een Nederlandstalig sprekende gids mee (vanaf aankomst in Kigali tot vertrek in Kigali)

Bij 4 deelnemers : **9.680 €** - Supplement "single room" : **900 €**

Bij 6 deelnemers : **8.730 €** - Supplement "single room" : **900 €**
(er komt dan een extra apart transport of trailer voor de bagage)

Optie 2 :

Naast de chauffeur gaat er ter plaatse ook een Nederlandstalig sprekende gids mee vanaf Brussel en met retour tot in Brussel.

Bij 4 deelnemers : **9.980 €** - Supplement "single room" : **900 €**

Bij 6 deelnemers : **8.980 €** - Supplement "single room" : **900 €**
(er komt dan een extra apart transport of trailer voor de bagage)

Inbegrepen :

Reis volledig in volpension, alle maaltijden inbegrepen, géén dranken.

Alle toegangsprijzen voor de parken.

Alle verplaatsingen zoals beschreven – alle kost van transport met open-dak jeep.

Service van de Engeltalige professionele chauffeur/gids.

Aparte gidsen voor bepaalde locaties.

Geleid bezoek aan de Kigali Genocide Memorial.

Alle safaris in Akagera Nat.Park.

De ochtendcruise op Lake Ihema.

De gorilla-trekking inclusief de kost van de dagpas van **1.500 €** per persoon.

Toegang tot self-guided bezoek in Ellen DeGeneres centrum inclusief 20\$ donatie per persoon.

Meeting met de cowboys in Bagogwe inclusief natuurwandeling.

Bezoek aan de koffie- & theeplantage.

Boottocht op Kivu meer met bezoek aan Napoleon eiland.

Begeleide wandeling naar Mount Kigali.

Begeleide wandeling doorheen Nyamirambo en bezoek aan het vrouwencentrum.

Pick-up en drop-off Kigali luchthaven.

Waterflessen tijdens de tocht met de jeep.

Niet inbegrepen :

De internationale vluchten met Ethiopian – raming 800 à 1100 € per persoon volgens seizoen.

Eten en drinken anders dan vermeld. Dranken nooit inbegrepen.

Activiteiten niet vermeld in de planning.

Kosten voor een visum indien van toepassing.

Persoonlijke uitgaven (o.a. dragerskosten bagage).

Verzekeringen van welke aard dan ook.

Foaien.

Betalingsvoorwaarden & annulatie : (komen in detail in definitief prijsvoorstel)

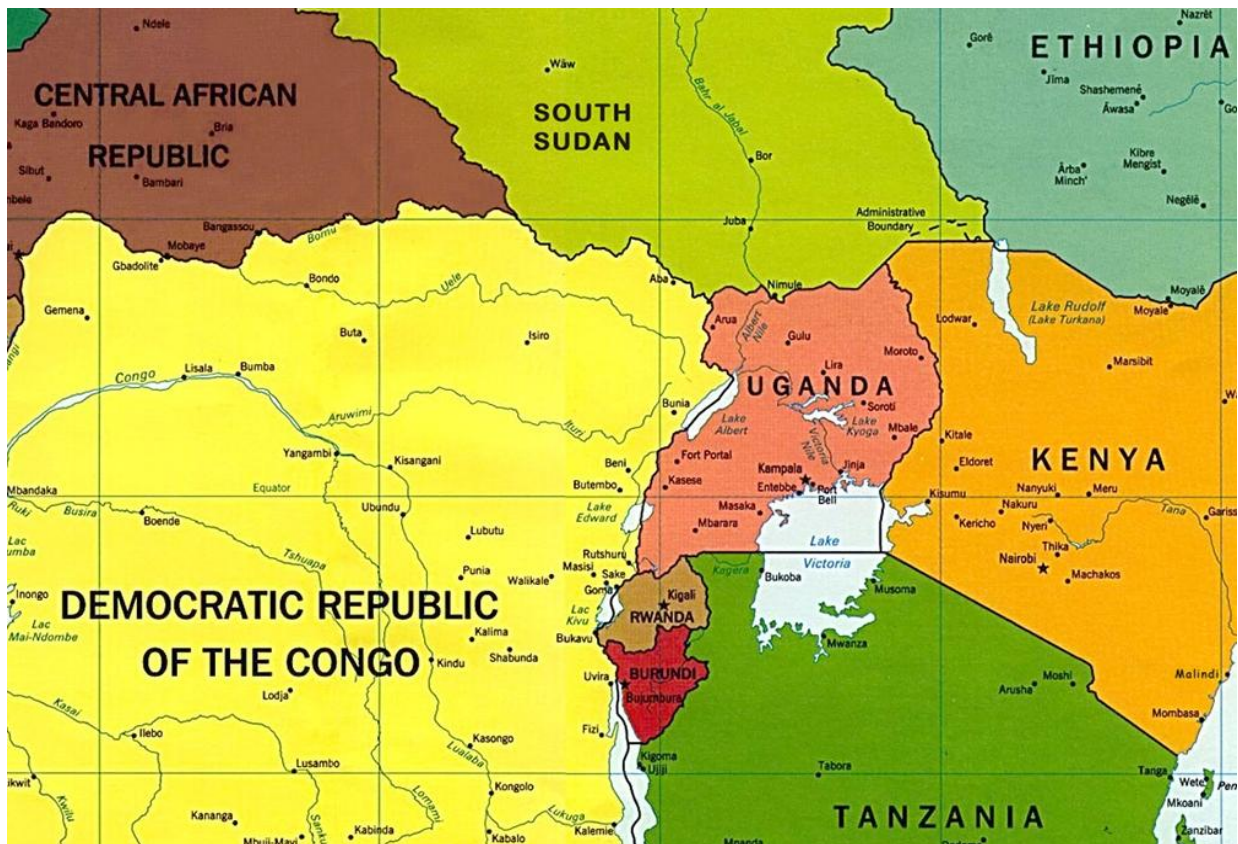
30 % bij boeking

Volgende 40 % ongeveer 4 maand voor afreis

Saldo 30 % ongeveer 6 weken voor afreis

Annulatievoorwaarden maken deel uit van een eventueel af te sluiten verzekeringspakket.

RWANDA : Algemene gegevens & korte historiek...

RWANDA, centraal op de kaart, is een relatief klein land (26.338 km²) en daarmee iets kleiner dan België. Er leven naar schatting 13 miljoen inwoners. Het is een republiek met momenteel als staatshoofd president Paul Kagame (sedert 2000). Men spreekt er Kinyarwanda, Frans en Engels.

Aan het einde van de 19e eeuw werd het Koninkrijk Rwanda geannexeerd door Duitsland. Het werd een onderdeel van de Duitse kolonie Duits-Oost-Afrika. De Duitsers waren echter maar een kleine westerse speler in dit gebied in Afrika.

Na de Eerste Wereldoorlog werden er winnaars en verliezers aangeduid in het Verdrag van Versailles en Duitsland verloor héél wat gebied dat het toen bezette in Afrika.

Door de Volkenbond kreeg België in 1924 een bestuursmandaat (vanuit Belgisch Congo) over de buurlanden Rwanda & Urundi.

Eeuwig conflict tussen Hutu's en Tutsi's :

De Belgen gebruikten sedert hun "overname" in 1924 de al aanwezige machtsstructuur, die bestond uit een regerende Tutsiklasse, met een bevolking die vooral bestond uit Hutu's en verdedigden deze structuur, berustend op de rassenleer dat de Tutsi's superieur zouden zijn aan Hutu's.

In 1931, twee jaar voordat de Joden in Duitsland werden gedwongen zich als zodanig kenbaar te maken, werd in Rwanda al verplicht gesteld om op de identiteitskaart te vermelden tot welke volksgroep men behoorde: Tutsi, Hutu of de inheemse Twa (Afrikaanse Pygmeeën).

Het gebied werd na de oprichting van de Verenigde Naties in 1946 een trustgebied. Dit betekende officieel dat België het gebied klaar zouden maken voor onafhankelijkheid, iets wat ze in Brussel niet direct zagen gebeuren.

*Deels als gevolg van de strubbelingen in buurland Belgisch Congo (welke uiteindelijk zouden leiden tot onafhankelijkheid van Congo in 1960) brak in Rwanda in januari 1960 de zogenaamde 'Hutu-revolutie' uit. De meerderheid van de Hutu's kwamen tegen de Tutsi's in opstand, hetgeen uitliep op een bloedbad. In 1960 won de MDR-Parmehutu, de nationalistische Hutu-partij, de door de Belgen gecontroleerde verkiezingen. In juli dat jaar werd koning Kigeli V verdreven. Parmehutu-voorzitter Grégoire **Kayibanda** werd minister-president van het inmiddels autonome Rwanda. Dominique Mbonyumutwa werd aangesteld als voorlopig president.*

*Na de onafhankelijkheid van Congo in 1960 werden ook in Ruanda-Urundi versnelde voorbereidingen gemaakt, waarna het gebied op **1 juli 1962 onafhankelijk** werd als de staten Rwanda en Burundi.*

Als staatshoofd werd Kayibanda verkozen. In zijn regering werden merkwaardig genoeg géén Tutsi's opgenomen. In 1963 kwamen er opnieuw voorspelbare spanningen én vonden slachtingen plaats tussen de Hutu's en Tutsi's. In 1965 werd president Kayibanda herkozen. In oktober 1965 werd zijn positie versterkt toen zijn Parmehutu-partij bij de verkiezingen alle zetels in het parlement veroverde. In 1969 werd Kayibanda opnieuw herkozen.

*Maar de aanhoudende etnische conflicten bereikten in 1972 en 1973 een hoogtepunt. Minister van Defensie, Generaal-majoor **Juvénal Habyarimana**, een Hutu, pleegde op 5 juli 1973 een staatsgreep en bracht de regering Kayibanda ten val. De Parmehutu werd ontbonden. Tot augustus 1973 werd Habyarimana president van het Comité voor Vrede en Nationale Eenheid. Eind 1973 werd Habyarimana tot president van Rwanda gekozen. Hij stelde een regering samen waarin ook een Tutsi was opgenomen. Dus we hadden eigenlijk een totaal omgekeerd beeld als in begin de jaren '60.*

In 1978 werd Habyarimana door het volk wederom tot president gekozen (hij was de enige presidentskandidaat). Onder Habyarimana was er sprake van een betrekkelijke rust tussen de etnische groepen (Hutu, Tutsi en Twa) maar hij weigerde echter om de Tutsi-vluchtelingen, die begin jaren zestig naar Oeganda en Burundi waren gevlucht, toestemming te geven naar Rwanda terug te keren. Dat leidde tot kritiek in de westerse wereld.

In oktober 1990 vielen Tutsi-milities (gesteund door Oeganda) onder de naam Front Patriotique Rwandais (FPR) Rwanda binnen. Het waren veelal kinderen van de Tutsi's die in de jaren zestig Rwanda waren ontvlucht. Maar met duidelijke hulp van Zairese, Belgische en Franse troepen bleef de regering in het zadel en konden de FPR-milities worden verdreven.

Toen besloot President Habyarimana onder allerlei druk van buitenaf in 1991 toch gesprekken te gaan voeren met het FPR ten einde tot een vredesregeling te komen.

Hij voerde ook toen een meer democratische grondwet in en nam meer Tutsi's op in de regering.

In 1992 werd het meerpartijstelsel ingevoerd.

En dan kwam het échte drama : Massamoord (genocide) en ook 10 Belgische militairen werden vermoord.

Op **6 april 1994** werd het vliegtuig van de Rwandese president Habyarimana neergeschoten en kwam de in januari 1994 herkozen president om het leven.

Het Hutu-radiostation **Radio Télévision Libre des Mille Collines (RTLM)**, de zogenaamde Hutu Power Radio, riep de Hutu's op tot haat tegen de Tutsi's en de gematigde Hutu's.

Vanaf diezelfde woensdag 6 april 1994, rond negen uur 's avonds, begonnen er vreselijke slachtpartijen.

Hutu's vermoordden gematigde Hutu's en vooral Tutsi's evenals de Twa bevolking.

De slecht uitgeruste **VN-macht UNAMIR** kon weinig meer doen dan humanitaire hulp verlenen.

In de ochtend van 7 april 1994 stond een sectie Belgische paracommando's van het peloton mortieren onder leiding van Lt. Lotin in voor de beveiliging van eerste minister Agathe **Uwilingiyimana** wiens residentie toen werd omsingeld door Rwandese militairen.

De Belgische paracommando's verzekerden de ontsnapping van Uwilingiyimana maar werden bij deze actie zelf omsingeld. Op bevel van hogerhand moesten ze hun wapens afgeven om zo over hun vrijlating te kunnen onderhandelen.

Ze werden weggevoerd & na hun aankomst in het militaire kamp in Kigali werden ze doodgeslagen met de kolf van een geweer. Daags nadien, 8 april 1994 kregen alle eenheden te horen dat **tien Belgische militairen waren gesneuveld**.

Tussen 9 en 19 april werden alle aanwezige Belgen geëvacueerd (operatie Silver Back) gevolgd door de volledige terugtrekking van alle nog aanwezige paracommando's (operatie Blue Safari).

Balans van het aantal doden in die periode (1994) is nog steeds onduidelijk :

Men schat de eerste dagen misschien **minimaal 500.000 doden**, maar grote delen van de bevolking, zowel Hutu's en Tutsi's sloegen op de vlucht en kwamen in overvolle vluchtelingenkampen in het toenmalige Zaire (nu Democratische Republiek Congo) en andere Afrikaanse landen.

Velen kwamen in die kampen om ten gevolge van uitputting, watergebrek, cholera en andere ziektes.

Mogelijks is de totale dodentol in de buurt van 1 miljoen.

Het FPR begon met een tegenoffensief en nam veel provincies in en veroverde in juli 1994 de hoofdstad Kigali. President Sindikubwabo werd afgezet en vervangen door de Hutu Pasteur Bizimungu.

Generaal Paul Kagame (FPR), een Tutsi, werd minister-president.

De misdaden begaan tijdens de genocide werden later berecht door het **Rwandatribunaal** in de Tanzaniaanse stad **Arusha**. Het tribunaal werd, op grond van Resolutie 955 Veiligheidsraad Verenigde Naties, op 8 november 1994 opgericht door de Veiligheidsraad van de VN en gevestigd te Arusha (Tanzania). Het hield zich tot december 2015 bezig met de vervolging van internationale misdaden gepleegd in Rwanda gedurende het kalenderjaar 1994

Eind 1996 leek de situatie weer 'onder controle'. President Bizimungu en het parlement keurden een wet goed waarin werd voorzien in de berechting van 80.000 misdadigers. Hoewel de situatie enigszins stabiel was, was men constant op de hoede voor het opnieuw opvlaien van etnisch geweld.

In 2000 werd generaal Paul Kagame (Tutsi), de werkelijke machthebber en minister, tot president gekozen. Hij is tot op heden telkens herkozen (vaak met grote meerderheid van de stemmen).

Er zijn in Rwanda diverse herdenkingsmonumenten opgericht die ons herinneren aan de genocide van 1994.

Het **Kigali Genocide Memorial** herdenkt de Rwandese genocide van 1994. De stoffelijke overschotten van meer dan 250.000 mensen zijn daar begraven.

Er is een bezoekerscentrum voor studenten en anderen die de gebeurtenissen die hebben geleid tot de genocide die in 1994 in Rwanda plaatsvond, willen begrijpen.

De **UNESCO** heeft uiterst recent (2023) vier plaatsen erkend als **Werelderfgoed** ter herdenking van de genocide. Twee ervan waren slagveldlocaties : Een katholieke kerk gebouwd in de heuvel van Nyamata in 1980, een technische school gebouwd in de heuvel van Murambi in 1990. Een 3de is een verzetsplaats nabij Bisesero in de Western Province (daar staat sedert 1998 al een herdenkingsmonument) en tenslotte het bestaande Kigali Genocide Memorial op de Gisozi heuvel in Kigali.
